

Cam 5: Gwerthuso cynnyrch bwyd

Amcanion dysgu

- I werthuso cynnyrch bwyd
- I nodi ac enwi rhannau sylfaenol y corff dynol a dweud pa ran o'r corff sy'n gysylltiedig â phob synnwyr

Trosolwg cam

Yn y cam hwn, bydd y plant yn archwilio eu pum synnwyr cyn eu defnyddio i werthuso eu pwdin iogwrt.

Deunyddiau sydd eu hangen

- Amserydd neu oriawr
- Blychau / bagiau afloyw gydag ystod o wrthrychau cyfarwydd wedi'u cuddio y tu mewn
- Cwpanau neu botiau iogwrt gyda bwydydd sy'n aroglu'n gryf y tu mewn, wedi'u gorchuddio â phapur neu rolyn cegin gyda thyllau bach wedi'u pigo i mewn a'u dal yn eu lle gyda band elastig
- Amrywiaeth o fwydydd i'w blasu

Nodiadau cyflwyniad

Sleid 2: Cyflwyniad	<ul style="list-style-type: none">• Esboniwch, cyn y gallwn flasu ein pwdinau iogwrt blasus, bod angen i ni ddysgu am ein synhwyrac ac y gallwn ddefnyddio pob un ohonynt i ddisgrifio a gwerthuso ein cynnyrch bwyd.• Fel dosbarth, canwch 'pen, ysgwyddau, coesau, traed' gyda'r symudiadau a mynd i'r afael ag unrhyw gamdybiaethau.
Sleid 3: Synhwyrac	<ul style="list-style-type: none">• Defnyddiwch y cyflwyniad i drafod ein pum synnwyr a pha organau synnwyr rydyn ni'n eu defnyddio ar gyfer pob un ohonyn nhw.• Esboniwch fod ein synhwyrac o olwg, clyw, aroglu, cyffwrdd a blas yn ein helpu i wneud synnwyr o'r byd o'n cwmpas ac, yn bwysig, ein cadw yn ddiogel. Er enghraifft, gallwn ddefnyddio ein synhwyrac i'n helpu i nodi bwyd a allai ein gwneud yn sâl, amser pan allai fod yn anniogel croesi ffordd neu wrthrychau a allai fod yn rhy boeth neu'n finiog i'w cyffwrdd.• Trafodwch â phlant pryd maent wedi defnyddio pob synnwyr hyd yn hyn heddiw, er enghraifft efallai eu bod wedi defnyddio eu synnwyr blas wrth fwyta eu brecwast, neu eu synnwyr clywed i wrando am eu henw yn ystod y gofrestr neu eu synnwyr gweld i weld pryd newidiodd y golau ar y groesfan yn wyrdd i gerddwyr.• Gwylwch fideo i edrych ar y synhwyrac sy'n cael eu defnyddio ar fferm: www.youtube.com/watch?v=JCsQbE3-gfU&list=PLfQQD6ZJA60YhGhL-T9NhInIJGYiNi0vf&index=10

<p>Sleid 4: Archwilio golwg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fe allech chi chwarae 'Mi wela i gyda'n llygad bach i...' traddodiadol yma, lle mae chwaraewyr yn chwilio am rywbeth sy'n dechrau gyda llythyren penodol, neu fe allech chi roi cyfle i blant ymarfer eu sgiliau ffonog trwy addasu'r gêm fel eu bod nhw'n chwilio am rywbeth sy'n cynnwys sain benodol. Er enghraifft, "Mi wela i gyda'n llygad bach i, rhywbeth sydd â'r sain 'ar,'" (carped, larwm, gardd ac ati). • Trwy gydol y gêm, atgyfnerthwch ein bod yn defnyddio ein llygaid a'n synnwyr gweld i ddod o hyd i'r gwrthrychau.
<p>Sleid 5: Archwilio clyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynhaliwch 'funud gwrando' y tu mewn a'r tu allan. Gofynnwch i'r plant eistedd mewn distawrwydd a meddwl am yr hyn y gallant ei glywed. • Sicrhewch fod y plant yn cadw eu llygaid ar gau yn ystod eu munudau gwrando fel eu bod ond yn defnyddio eu synnwyr clywed i nodi pethau. • Fe allech chi ofyn iddyn nhw ysgrifennu rhestrau o'r pethau maen nhw'n eu clywed. Fel arall, fe allech chi chwarae rhai synau a geir ar-lein a gweld a allant adnabod y ffynonellau. • Trwy gydol y gweithgaredd, daliwch i atgoffa'r plant eu bod yn defnyddio eu synnwyr clywed a chlustiau i nodi pethau. • Cwestiynau i'w gofyn: <ul style="list-style-type: none"> – A glywsoch chi'r un synau y tu mewn a'r tu allan? – Pa mor hawdd neu anodd oedd hi i weithio allan beth oedd yn gwneud yr holl synau gwahanol? – A oedd yr holl synau yr un lefel sain, neu a oedd rhai synau uwch a rhai tawelach?
<p>Sleid 6: Archwilio cyffwrdd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cuddiwch amrywiaeth o wrthrychau cyfarwydd mewn bag neu flwch afloyw a gofynnwch i'r plant estyn y tu mewn a cheisio adnabod yr eitemau. • Trwy gydol y gweithgaredd, daliwch i atgoffa'r plant eu bod yn defnyddio eu synnwyr cyffwrdd a croen i nodi pethau. • Gall plant feddwl eu bod yn defnyddio eu dwylo yn unig ar gyfer eu synnwyr cyffwrdd, nid eu croen. Er mwyn eu helpu i ddysgu mai ein croen ni ac nid ein dwylo yn unig sy'n defnyddio ein synnwyr cyffwrdd, cynigwch ddau wrthrych gwahanol iawn iddynt, fel tedi a llyfr, a gofynnwch iddynt adnabod p'r un yw p'r un gyda'u llygaid ar gau gan ddefnyddio eu traed neu eu breichiau yn unig. • Cwestiynau i'w gofyn: <ul style="list-style-type: none"> – A oedd hi'n hawdd neu'n anodd gweithio allan beth oedd yn gudd gan ddefnyddio'ch synnwyr cyffwrdd yn unig? – A allech chi ddweud a oedd y gwrthrychau yn feddal neu'n galed? – A allech chi ddweud pa liw oeddent? – A allech chi ddweud a oeddent yn arw neu'n llyfn?

Sleid 7:
Archwilio arogl

- Cuddiwch rai gwrthrychau sydd ag arogl cyfarwydd mewn cwpanau afloyw bach neu botiau iogwrt, gorchuddiwch y top gyda darn o bapur neu dywel cegin gyda thyllau bach wedi'u picio i mewn a sicrhau hyn yn ei le gyda band elastig.
- Gofynnwch i'r plant arogl pob pot a cheisio nodi'r hyn sydd y tu mewn. Ymhlith y bwydydd sy'n gweithio'n dda yn y gweithgaredd hwn mae orennau, lemonau, coffi, mintys, garleg, nionyn, powdr cyri a rhai cawsiau.
- Trwy gydol y gweithgaredd, daliwch i atgoffa'r plant eu bod yn defnyddio eu synnwyr arogl a'u trwyn i adnabod pethau.
- **Cwestiynau i'w gofyn:**
 - A oedd hi'n hawdd neu'n anodd gweithio allan beth oedd yn gudd gan ddefnyddio'ch synnwyr arogl yn unig?
 - A oedd pob un o'r arogleuon yn braf neu a oedd rhai nad oeddech yn eu hoffi?
- **Iechyd a Diogelwch:** Sicrhewch eich bod yn ymwybodol o unrhyw alergeddau yn eich dosbarth cyn caniatáu i blant arogl bwydydd cudd.

Sleid 8:
Archwilio blas

- Cynhaliwch brawf blas mwgwd o rai bwydydd cyfarwydd. Fe allech chi gynnig ystod o wahanol fwydydd i blant eu trio neu gyfyngu'r ystod i wahanol fathau/blasau o'r un peth, er enghraifft creision â blas gwahanol.
- Efallai y bydd rhai plant yn amharod i roi cynnig ar rywbeth na allant ei weld, ac felly mae defnyddio creision blas gwahanol yn opsiwn da yma gan na fydd angen iddynt gael eu mwgwd.
- Er mwyn cyfyngu plant yn wirioneddol i'w synnwyr blas yn unig, fe allech chi hefyd ofyn iddyn nhw ddal eu trwynau fel na allan nhw ddefnyddio eu synnwyr arogl.
- Trwy gydol y gweithgaredd, daliwch i atgoffa'r plant eu bod yn defnyddio eu synnwyr o flas a'u tafod i nodi pethau.
- **Cwestiynau i'w gofyn:**
 - A oedd hi'n hawdd neu'n anodd gweithio allan beth oedd yn gudd gan ddefnyddio'ch synnwyr blas yn unig?
 - A oedd pob blas yn braf neu a oedd rhai nad oeddech yn eu hoffi?
 - A oedd hi'n hawdd neu'n anodd gweithio allan pa flas oedd pob creision?
- **Iechyd a Diogelwch:** Sicrhewch eich bod yn ymwybodol o unrhyw alergeddau neu gyfyngiadau dietegol yn eich dosbarth cyn caniatáu iddynt flasau unrhyw fwyd.
- Gofynnwch i'r plant drafod pa synnwyr y byddent yn ei ddefnyddio ar gyfer pob gweithgaredd. Anaml y mae bodau dynol yn defnyddio un synnwyr ar eu pennau eu hunain felly efallai y byddant am roi mwy nag un ateb.

Sleid 9:
Gwerthuso pwdin iogwrt

- Esboniwch y bydd y plant nawr yn defnyddio eu synhwyrau i gyd i werthuso eu pwdin iogwrt.
- Yn gyntaf, dylent edrych arno a meddwl am rai geiriau i ddisgrifio sut mae'n edrych. A yw'n edrych yr un peth â'u cynllun? Beth sy'n wahanol?
- Yna dylent ei aroglu a disgrifio'r hyn y gallant ei aroglu. Ydy'r ffrwythau i gyd yn aroglu'r un peth?
- Yna dylent ei flasau a disgrifio sut mae'n blasu a sut mae'n teimlo yn eu ceg. Sut mae gwead y ffrwythau'n wahanol i'r iogwrt?
- Gofynnwch iddyn nhw gyfrif nifer y darnau o bob ffrwyth y gwnaethon nhw ei ddefnyddio a phenderfynu a oedden nhw'n defnyddio mwy, llai neu'r un nifer â'u cynllun.

Dolenni i'r Cwricwlwm Cenedlaethol

Maes	Pwnc	Amcan
Gwyddoniaeth	Anifeiliaid, gan gynnwys bodau dynol	<ul style="list-style-type: none"> • Nodi, enwi, darlunio a labelu rhannau sylfaenol y corff dynol a dweud pa ran o'r corff sy'n gysylltiedig â phob synnwyr.
Mathemateg	Rhif	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfrif i ac ar draws 100, ymlaen ac yn ôl, gan ddechrau gyda 0 neu 1, neu o unrhyw rif penodol. • O ystyried rhif, nodwch un yn fwy ac un yn llai. • Nodi a chynrychioli rhifau gan ddefnyddio gwrthrychau a chynrychioliadau darluniadol gan gynnwys y llinell rif, a defnyddio iaith: hafal i, mwy na, llai na, y rhan fwyaf, lleiaf. • Darllen ac ysgrifennu rhifau o 1 i 20 mewn rhifolion a geiriau.
Dylunio a Thechnoleg	Gwerthuso	<ul style="list-style-type: none"> • Gwerthuso eu syniadau a'u cynhyrchion yn erbyn meini prawf dylunio.